

HARDERWIJK, MONUMENT AAN DE VOORMALIGE SYNAGOGE

Herdachte groepen: Vervolgden Nederland
Ontwerper: J.G. de Groot (11-03-1943)
Onthulling: 4 april 1995
Soort: Plaquette

HET MONUMENT

Vorm en materiaal

Het monument aan de voormalige synagoge te Harderwijk is een plaquette van gepolijst gespikkeld wit graniet. De rechthoekige plaquette heeft een uitgeslagen bres. Op de plaquette zijn gedenkplaten van gepolijst Impala-graniet bevestigd. De plaquette is 75 centimeter hoog en 2 meter breed.

Teksten

Op de plaquette is een Hebreeuwse tekst aangebracht. De vertaling luidt:
'MOGEN HUN ZIELEN
GEBUNDELD WORDEN
IN DE BUNDEL
VAN HET EEUWIGE LEVEN.'

De gedenkplaten bevatten de namen van eenentwintig joodse oorlogsslachtoffers. De plaquette is een zogeheten zustermonument van de gedenksteen op begraafplaats 'Oostergaarde'. De gedenksteen en plaquette vormen een twee-eenheid. Beide eenheden zijn met elkaar verbonden door de tekst:

'DE NAMEN VAN ONZE
JOODSE MEDEBURGERS
ZIJN VERMELD OP HET GEBOUW
DAT TOT IN DE OORLOG
ALS SYNAGOGE FUNGEERDE'.

Symboliek

Het gat in de plaquette staat symbool voor het 'inslag-effect' dat de Tweede Wereldoorlog op de Harderwijkse samenleving heeft gehad.

Digitaal Joods Monument

De joodse oorlogsslachtoffers die op dit gedenkteken vermeld staan, zijn tevens opgenomen in het '[Digitaal Monument Joodse Gemeenschap in Nederland](#)'. Hierin vindt u meer informatie over deze personen met waar mogelijk een korte biografie, familierelaties en adresgegevens.

DE GESCHIEDENIS

Het monument aan de voormalige synagoge is opgericht ter nagedachtenis aan eenentwintig joodse medeburgers die tijdens de Tweede Wereldoorlog door de bezetter zijn gedeporteerd en in concentratiekampen zijn omgebracht.

De namen van de van 21 slachtoffers luiden:

[D. Braunberger](#), [D. Braunberger-Mozes](#), [A. Härtz](#), [G. Härtz-van der Hoeden](#), [Jetje Härtz](#), [A. Härtz](#), [H. Härtz](#), [F. Härtz](#), [L. Härtz](#), [M.S. Heilbut](#), [M. de Jong-Mozes](#), [E. de Lange](#), [G. de Lange- Vleesblok](#), [S. Philips-Kussel](#), [B.B. Philips](#), [F.M. Philips](#), [S.G. Vischschraper](#), [H. Zwart](#), [W. Zwart- Kretschmann](#), [A.W. Zwart](#) en [L. Th. Zwart](#).

Oprichting

De oprichting was een initiatief van oud-verzetsleden en de plaatselijke bevolking.

Onthulling

Het monument is onthuld op 11 april 1995 door oud-burgemeester J.G. de Groot.

OORLOGSSLACHTOFFERS

De Oorlogsgravenstichting heeft een database met namen en verhalen van oorlogsslachtoffers. Veel van deze slachtoffers worden herdacht door middel van een monument. Wilt u ons helpen om de namen en verhalen van slachtoffers te koppelen aan het monument waarop hun naam vermeld staat? Kijk dan op de [website van de Oorlogsgravenstichting](#), ziet u in de database een naam die ook voorkomt op dit monument? Maak dan een account aan en koppel de persoon uit de database aan dit monument. Enkele dagen na de koppeling verschijnt de naam van het slachtoffer op deze pagina.

MEER INFORMATIE

Locatie

De gedenkplaat is aangebracht aan de muur van de voormalige synagoge, gevestigd aan de Kleine Marktstraat te Harderwijk.

Bron

Gemeente Harderwijk.

Voor meer informatie

- www.harderwijk.nl;
- De gemeente Harderwijk heeft een publicatie uitgegeven, waarin de namen van de Harderwijkse oorlogsslachtoffers en een overzicht van de gebeurtenissen waarbij zij om het leven zijn gekomen staan. Ook de symboliek van het monument wordt erin toegelicht. Verder wordt aandacht geschonken aan de geallieerde vliegers die in Harderwijk begraven liggen.

